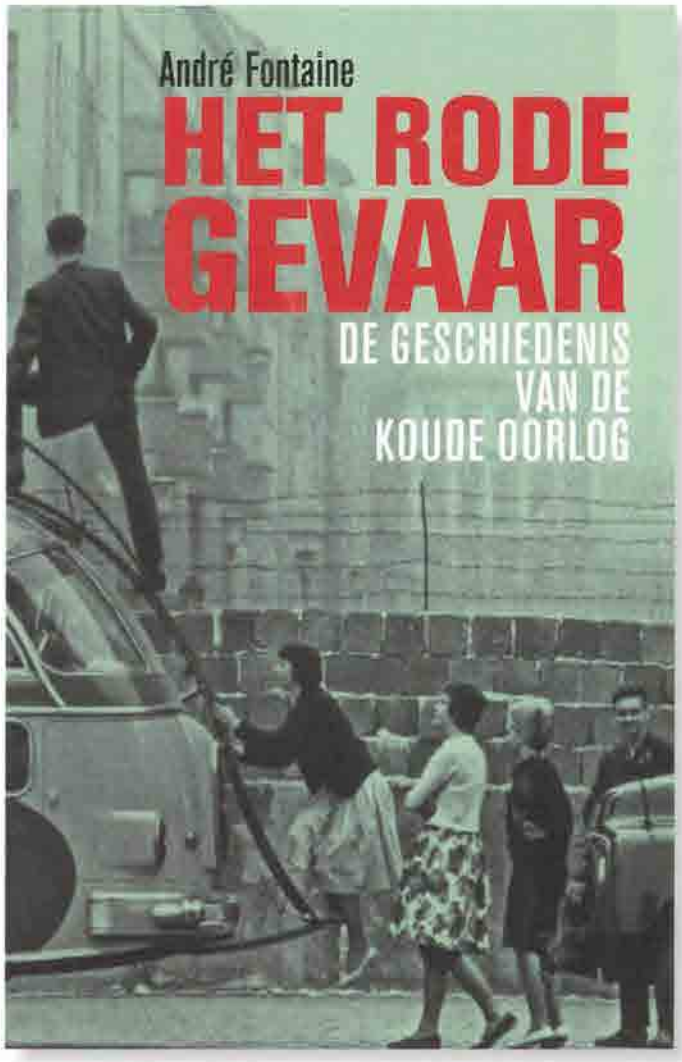
ANDRÉ FONTAINE, *HET RODE GEVAAR. DE GESCHIEDENIS VAN DE KOUDE OORLOG 1917-1991*. (MEES & SCHILT, AMSTERDAM 2007), 509 BLZ., € 49,90.

De Koude Oorlog was de derde wereldoorlog en die is gewonnen door het Westen. En de overwinning was compleet. Het Sovjet-imperium is compleet geïmplodeerd, Rusland is terug bij de grenzen van vóór Catharina de Grote en de meeste satellietstaten van Moskou en zelf enkele voormalige Sovjetrepublieken horen nu bij de Navo. Voor die overwinning is wel een hoge prijs betaald. Er vielen in deze oorlog, als je tenminste de eigen slachtoffers van de communistische regimes meetelt, meer doden dan in welke andere oorlog uit de wereldgeschiedenis dan ook. Met uitzondering uiteraard van de Tweede Wereldoorlog. In de Sovjet-Unie bedroegen de militaire uitgaven aan het begin van de jaren tachtig tot 14 procent van het BBP. Geld dat niet aan woningbouw of gezondheidszorg kon worden uitgegeven. En ook niet aan de noodzakelijke investeringen in de economie. De Verenigde Staten gaven in diezelfde periode zo'n 7 procent van het BBP aan hun defensie uit.

Toch is het gevaar van de Sovjet-Unie veertig jaar lang overschat. De economie heeft nooit die omvang en groei gehad, waarop die in het Westen werden ingeschat. Datzelfde kan gezegd worden over Rode Leger. Chroesjtsjovs gesnoef ten spijt.

Dat wil natuurlijk niet zeggen dat er helemaal geen dreiging was. Stalin mocht dan wel een rationalist zijn die zijn mogelijkheden zorgvuldig woog, maar dat wil niet zeggen dat hij, als de kans zich voordeed, de geschiedenis niet een handje had willen helpen. Als overtuigd communist rekende hij - heel rationeel - op de overwinning van het socialisme. Overigens zou zijn rationalisme hem nog grote problemen bezorgen, omdat hij zich niet kon voorstellen dat Hitler pas in juni - in oktober begint de winter al - de Sovjetunie zou aanvallen, of dat Truman wel - het relatief kleine - Zuid-Korea zou verdedigen, terwijl hij het grote China een jaar daarvoor aan Mao had gelaten.

Toch kwam het grootste gevaar van Stalins opvolger. Zijn blufpoker rond Cuba, na een opzetje rond Berlijn, bracht de wereld aan de rand van de nucleaire afgrond. Op wonderbaarlijke wijze vonden Chroesjtsjov en Kennedy een uitweg. Daarna durfden Moskou noch Washington het spel zo hoog niet meer te spelen. Ronald Reagan leverde vooral veel wapengekletter en verbaal geweld, maar dat was in de eindfase voor de ondergang van de Sovjet-Unie voldoende.

Truman moeten we dankbaar zijn dat hij in de fase van het nucleaire monopolie en later, tijdens de moeilijkste periode in de Korea-oorlog, de druk van generaals als Patton en McArthur kon weerstaan om atoomwapens in te zetten.

In *Het rode gevaar* heeft André Fontaine, een van Frankrijks meest invloedrijke journalisten en auteur van diverse boeken over Koude Oorlog, alles wat hij weet van deze periode - en dat is veel - samengevoegd. Bij veel gebeurtenissen was hij zelf ooggetuige en met veel spelers heeft hij gesproken. Opnieuw schreef hij een standaardwerk over de Koude Oorlog, een handboek over de geschiedenis van de twintigste eeuw.

Hans Pols